

Проф. Павлина **Долашка**:

Бизнесът не може без наука

Проф. Долашка, вие сте учен с богат опит. Разкажете за вашите научни занимания и тяхното практическо приложение...

- От много години насам с моя екип изолираме биологично активни вещества. Концентрирали сме се предимно върху организми като черноморски рак и черноморска рапана, а впоследствие изолирахме активен протеин – хемоцианин, и от градинските охлюви, които са няколко вида. Изследваме неговия антитуморен ефект. Установихме кои фракции притежават антивирусен и антибактериален ефект, тъй като това е сложна молекула. След като ги изследвахме, ние ги предложихме за активно влягане в различни продукти. Използването на хемоцианина го разработваме предимно с нашите партньори от Германия, Белгия и Италия. В последно време работим с Болницата по урология в Тюбинген, Германия. Те тестват този активен протеин върху туморни клетки, изолирани от пациенти. Там има докторант, който ще продължи тези изследвания, тъй като за прилагането му като лекарствен продукт е сложно. Нужни са задълбочени изследвания и много средства. Моята идея е да разработим проект за гел срещу кожните тумори.

- Какъв е вашият екип?

- Екипът е от няколко души. Работим с колеги от Медицинска академия, предимно от Института по клетъчна биология и имунология към университета в Тюбинген, както и от още университети в Италия, Белгия и Гърция.

- Кое ви накара да търсите партньорство зад граница?

- Голяма част от изследователската работа се прави от специалисти в България. Наши германски колеги ни подариха своя стара апаратура, която в България ни върши добра работа. Работим основно по проекти с външно финансиране, което пък ни дава възможност да работим в партньорство и да ползваме тяхното модерно оборудване. Така овладяхме най-съвременните методи за работа при протеомен анализ и масспектрометрия. Накрая ние пишем научните публикации и публикуваме в международни научни издания.

- Колко дълъг е пътят от научните изследвания до тяхното практическо приложение?

- Бизнесът в България ни се вижда странен. Докато ние правихме научни анализи, някои набързо забъркаха козметични продукти с подобно съдържание. За радост от БАН ни дадоха рамо за включването на учените във фирми и аз създадох стартиращата компания „Биокомпоненти“ и през 2011 г. започнахме реализацията на проект по ОП „Конкурентоспособност“. За около година разработихме активните вещества и започнахме да ги внедряваме. На третата година нашите продукти бяха на европейския пазар, произведени от фирма „Алекс 1977“. Тя беше създадена, за да внедрява нашите разработки, за да сме сигурни, че технологията стриктно се спазва. Сега подготвяме проект за внедряване на гел за варикозни и диабетни рани.

- Как гледате на възможността, която ще се отвори чрез ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“?

- Готвим два проекта, но се боим, че интересът е към средствата, а не към развитието на науката и образованието, към които тези пари са насочени. Преди да започне харченето им, трябва да се потърси отговорност за милионите левове, които изтекоха през фонд „Научни изследвания“. Чл.-кор. проф. Хорозов написа цяла книга с факти и я предостави на прокуратурата. Той беше отстранен от МОН, а наказани няма. По различни програми постоянно се финансират проекти за купуване на апаратура, защото се правят обществени поръчки. После апаратура за милиони не се използва. И по новата оперативна програма отново ще се купува апаратура.

- Как българската наука да достигне висотата, за която тя има потенциал?

- Първо, науката трябва да се сложи на нужната основа, като на управленските позиции да застават опитни учени, а не хора, които нямат нищо общо с истинската наука. Но като виждат какво става, учените вече се дистанцират. Ако кандидатстваш с проект, не си ли от страната на „правилните хора“, трябва да минеш през страшна месомелачка. Това вече не е наука, а е търговия. Ако искаме парите не просто да се „усвоят“, трябва да се поставят хора, които разбират от наука. Учените с лице в чужбина искат да разработват значими проекти, а не просто да участват в една игра. Те вече бягат в чужбина, както ние се спасихме и 25 години работим основно навън. Тук е битка на лобита.

Проф. Павлина Долашка е учен от Института по органична химия с Център по фитохимия към БАН. Основното направление на научните разработки на колектива, ръководен от проф. Долашка, е в областта на биохимията и медицината. Нейният екип е носител на редица награди, сред които „Изобретател на годината 2012“ и „Питагор 2012“.

- Толкова ли е горчива истината за българската наука?

- Истинските учени са хора с висок морал. Те получават ниски заплати, но за тях е важно да създават и да развиват науката. Истината е страшна, защото се финансират измислени проекти, които не носят никаква добавена стойност на икономиката.

- Не трябва ли проектите да се оценяват по практическото приложение, което ще имат?

- Да и по проектите за иновации и за внедряване към ОП „Конкурентоспособност“ вече е предимство фирмата, която кандидатства, да има сътрудничество с научно звено.

- Вярвате ли, че е възможно българската наука да започне да работи на високо ниво и получавайки финансиране, да се създават конкурентни продукти?

- Финансиране е имало и досега, но то е отивало при определени хора. Не може да не се интересуваме къде са отишли милионите, раздадени от фонд „Научни изследвания“. Трябва да се сложи край на схемите, по които просто се раздават пари на свои хора.

- Каква е вашата оптимистична теория за доброто взаимодействие между българската наука и българския бизнес?

- Трябва истинските учени и истинският бизнес да си подадат ръка, защото бизнесът не може без наука, а всеки учен мечтае да види ефекта от своя труд. Проф. Волфганг Фьолтер, германският учен, под чието ръководство работим, се трогна, когато му показахме първия продукт, който произведохме. Той каза, че има над 1000 научни публикации, но нито една подобна практическа реализация.

- Какво ще кажете на младите хора, които имат колебанието дали наистина си струва да се заемат с наука?

- Имала съм много дипломанти и докторанти, които отиват на специализация в чужбина и не се връщат. С тези ниски заплати няма как да ги задържим. На младите хора казвам, че знанието е техният най-голям капитал. Има начин да развиваме истинската наука в България, но този път не минава през „усвояване на средства“ от лобистки кръгове, а през финансиране само на най-стойностни проекти.

**НАУКА СЕ
РАЗВИВА ЧРЕЗ
ФИНАНСИРАНЕ
НА СТОЙНОСТНИ
ПРОЕКТИ,
А НЕ ЧРЕЗ
„УСВОЯВАНЕ НА
СРЕДСТВА“**